

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๗/๒๕๕๘

วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๘

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคทางเลือกที่สามดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

พรรคทางเลือกที่สาม มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคทางเลือกที่สาม ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคทางเลือกที่สามแล้ว จำนวน ๕,๒๔๕ คน และได้จัดตั้งพรรคทางเลือกที่สาม จำนวน ๔ สาขา ดังนี้ (๑) สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลแมคนาทัม อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร (๒) สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๔๒ ถนนประตู่มา ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง (๓) สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๑๕/๑๔ หมู่ที่ ๑๑ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร (๔) สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามทั้งสี่สาขาว่า ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคการเมืองหรือไม่ และมีข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่ โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และประจำกรุงเทพมหานคร ได้รายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๒, ๓ และ ๔ สรุปได้ว่า มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค

ทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๒, ๓ และ ๔ และผู้เข้าร่วมประชุมได้ลงลายมือชื่อในรายงานการประชุมด้วยตนเองจริง ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสกลนคร รายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ว่าได้สอบปากคำประธานสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ซึ่งให้ถ้อยคำว่ามีการประชุมวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๔ แต่เมื่อตรวจสอบรายงานการประชุมที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งมาให้ปรากฏว่า วัน เวลา ในการประชุมไม่สอดคล้องกัน และเมื่อสอบปากคำสมาชิกพรรคทางเลือกที่สาม จำนวน ๓ คน ให้ถ้อยคำว่า ไม่มีการประชุมเลือกกรรมการสาขาพรรคแต่อย่างใด รายชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเป็นสมาชิกพรรคจริง โดยหัวหน้าพรรคได้เดินทางมาที่หมู่บ้าน เพื่อหาสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรคโดยการขอคำแนะนำบัตรประชาชนสำเนาทะเบียนบ้านของชาวบ้าน และให้ลงชื่อในแบบสมัครเป็นสมาชิก นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสกลนคร ได้ตรวจสอบความเหมาะสมของสถานที่ตั้งสาขาพรรคเห็นว่าไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นบ้านพักอาศัยขนาดเล็กไม่มีความพร้อม จึงมีความเห็นว่า ไม่ควรให้การรับรองพรรคทางเลือกที่สาม สาขาสกลนคร

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๒ ๓ และ ๔ พร้อมทั้งให้พรรคทางเลือกที่สามชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมือง

พรรคทางเลือกที่สามได้มีหนังสือแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ว่าเหตุที่สมาชิกพรรคทางเลือกที่สามให้ถ้อยคำไม่สอดคล้องกับรายงานการประชุมที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เนื่องจากประธานสาขาพรรคสับสนจึงตอบคำถามไม่ตรงประเด็น โดยมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามตามวันเวลาและสถานที่ที่ระบุในรายงานการประชุมจริง แต่ภายหลังการประชุมหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สามได้เดินทางไปตรวจสอบพื้นที่ที่ขอจัดตั้งสาขาและประชุมสมาชิกถึงเรื่องกิจกรรมทางการเมืองและสาธารณประโยชน์ ผู้ให้ถ้อยคำจึงเข้าใจว่าการประชุมที่เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งถามคือการประชุมเรื่องกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าวมิได้สอบถามถึงการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ฯ ในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

พรรคทางเลือกที่สามมีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายอรุณ คงมั่น ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ทำให้กรรมการบริหารพรรคทางเลือกที่สามพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๓๑ โดยให้นายวีระวัฒน์ สุขเกษม รองหัวหน้าพรรคฯ รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคทางเลือกที่สามตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔

นายวีระวัฒน์ สุขเกษม รองหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม รักษาการหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคทางเลือกที่สาม ได้ตรวจสอบกระบวนการการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่จังหวัดสกลนครแล้วพบว่าการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าวดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สามหลายประการ จึงขอยกเลิกการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ และต่อมาได้มีหนังสือยืนยันการขอยกเลิกการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าว โดยพรรคทางเลือกที่สาม ทราบว่ากรณีดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม จึงยอมรับผลที่จะเกิดขึ้น

จากการดำเนินการของพรรคทางเลือกที่สามดังกล่าวข้างต้น นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สามไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง พรรคทางเลือกที่สามไม่ได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบภาคละหนึ่งสาขาตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

คำวินิจฉัย

ปรากฏข้อเท็จจริงและหลักฐานตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคทางเลือกที่สามทราบและดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันได้รับจดทะเบียน พรรคทางเลือกที่สามมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กล่าวคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสกลนคร ได้ตรวจสอบ

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองของพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ จังหวัดสกลนคร ว่าดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคการเมืองหรือไม่ ปรากฏว่าการให้ถ้อยคำของประธานสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ วันเวลาในการประชุมไม่สอดคล้องกับรายงานการประชุม และสมาชิกพรรคทางเลือกที่สาม จำนวน ๓ คน ให้ถ้อยคำว่ามีการประชุมเลือกกรรมการสาขาพรรคแต่อย่างใด ประกอบกับ นายวิระวัฒน์ สุขเกษม รองหัวหน้าพรรครักษาการแทนหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้ตรวจสอบกระบวนการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ แล้ว พบว่า การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคหลายประการ จึงขอยกเลิกการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ โดยรู้อยู่แล้วว่ากรณีดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม จึงขอยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นและไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการของพรรคต่อไป จากกรณีดังกล่าวจึงปรากฏข้อเท็จจริงว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สามไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ พรรคทางเลือกที่สามได้รับหนังสือของนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ทราบและให้ดำเนินการตามข้อกำหนดในกฎหมายแล้ว แต่พรรคทางเลือกที่สามไม่สามารถดำเนินการให้มีสาขาพรรคครบภาคละหนึ่งสาขาตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงให้ยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ